

DECIZIA CCR Nr. 261 / 5 mai 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 7/2021 pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— prim-magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a Legii nr. 7/2021 pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, excepție ridicată de Mihăiță Calimente, Nicu Cojocaru, Nicoară Creț și Ioan Dorel Zăvoianu în Dosarul nr. 1.399/108/2021 al Tribunalului Arad — Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale, de Mircea Mereuță în Dosarul nr. 649/112/2021 al Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, de Viorica Cherecheș în Dosarul nr. 867/100/2021 al Tribunalului Maramureș — Secția I civilă, de Viorel Ilișiu, Ioan Oltean, Viorel Pupeza, Emil Rus, Emil Scurtu, Ioan Sonea și Ioan Țintean în Dosarul nr. 592/112/2021 al Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, de Costică Ciurtin, Gheorghe Funar, Ioan Gavra, Cornel Itu, Kónya-Hamar Sándor, Vasile Matei, Ioan Miclea, Iuliu Păcurariu, Ladislau Ștefan Pillich și Ionel Roman în Dosarul nr. 1.674/117/2021 al Tribunalului Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, de Vasile Filip Soporan în Dosarul nr. 1.919/117/2021 al Tribunalului Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, de Ion Spânu în Dosarul nr. 1.447/115/2021 al Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, de Petre Popeangă în Dosarul nr. 1.074/93/2021 al Tribunalului Ilfov — Secția civilă, de Radu Liviu Bara, Fekete Szabó András Levente, Iuliu Nosa, Corin Penciu, Gheorghe Pop și Petru Stan în Dosarul nr. 405/84/2021* al Tribunalului Sălaj — Secția civilă, de Gabi Ionașcu, Maria Petre și Aleksandru Știucă în Dosarul nr. 483/98/2021 al Tribunalului Ialomița — Secția civilă, de Sanda Maria Ardeleanu, Cezar Cioată, Petre Dorel Crăciun, Constantin Gheorghe, Sabin Ghilea, Gabriel Dan Gospodaru, Teodor Hăucă, Petru Juravlea, Epifanie Tiberiu Maerean, Gavril Mîrza, Mihai Neagu și Tiberiu Aurelian Prodan în Dosarul nr. 1.681/86/2021 al Tribunalului Suceava — Secția I civilă, de Nicolae Dobra în Dosarul nr. 1.560/107/2021 al Tribunalului Alba — Secția I civilă, de Petru Andea, Dorel Covaci, Ludovic Mardari, Gheorghe Pribeanu, Sorin Constantin Stragea și Maria Eugenia Barna în Dosarul nr. 1.787/30/2021 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă, de Teodor Ardelean, Vasile Berci, Gheorghe Bîrlea, Bondi Gyongyike, Bonis István, Angela Buciu, Ștefan Buciuța, Petru Godja, Ioan Hoban, Teodor Lupuți și Luca Ștefănoiu în Dosarul nr. 796/100/2021* al Tribunalului Maramureș — Secția I civilă,

de Ion Răducanu în Dosarul nr. 1.933/30/2021 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă, de Gheorghe Fițion în Dosarul nr. 1.173/93/2021 al Tribunalului Ilfov — Secția civilă și de Ion Iliescu, Iosif Veniamin Blaga, Gheorghe Firczak, Doru Gaiță, Ion Hortopan, Dumitru Ifrim, Mircea Nedelcu și Petru Șteolea în Dosarul nr. 983/97/2021 al Tribunalului Hunedoara — Secția I civilă și care formează obiectul dosarelor Curții Constituționale nr. 2.297D/2021, nr. 2.377D/2021, nr. 2.409D/2021, nr. 2.879D/2021, nr. 2.896D/2021, nr. 2.897D/2021, nr. 3.038D/2021, nr. 3.257D/2021, nr. 3.306D/2021, nr. 3.373D/2021, nr. 3.438/2021, nr. 3.592D/2021, nr. 3.660D/2021, nr. 3.711D/2021, nr. 3.914D/2021, nr. 3.939D/2021 și nr. 23D/2022.

2. La apelul nominal se prezintă pentru autorii excepției de neconstituționalitate domnii avocați Cosmin Vasile și Andrei Dumitrescu, cu împuterniciri avocațiale depuse la dosar. Lipsesc celelalte părți. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. La termenul de judecată inițial fixat pentru data de 15 februarie 2022, Curtea, prin încheierea din acea dată, a conexas dosarele antereferite la Dosarul nr. 2.297D/2021, care a fost primul înregistrat, și, pentru a se lua cunoștință de înscrisurile depuse în data de 14 februarie 2022, precum și pentru lămurirea de către apărătorul domnului Mircea Mereuță, autor al excepției de neconstituționalitate din Dosarul nr. 2.377D/2021, a faptului dacă mandatul său de reprezentare a fost sau nu revocat, a amânat cauza pentru data de 10 martie 2022. La această dată, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul art. 57 și al art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea a amânat succesiv pronunțarea pentru datele de 24 martie 2022, 31 martie 2022 și 7 aprilie 2022. La această ultimă dată, având în vedere necesitatea lămuririi suplimentare a unor aspecte, în temeiul dispozițiilor art. 58 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, Curtea a repus cauza pe rol și a dispus redeschiderea dezbaterilor pentru data de 5 mai 2022.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentanților autorilor excepției de neconstituționalitate. Astfel, domnul avocat Cosmin Cristian Vasile pune concluzii de admitere a excepției sub aspectul criticilor de neconstituționalitate extrinsecă formulate, insistând asupra faptului că procedura parlamentară a durat o zi în condițiile în care termenul de depunere a raportului de către comisia sesizată în fond a fost inițial de 7 zile și că această comisie nu avea componența stabilită, neexistând din punct de vedere legal. Se arată că, deși procedura s-a desfășurat accelerat, nu a fost una de urgență, ci de drept comun. Se fac referiri la Decizia Curții Constituționale nr. 153 din 6 mai 2020 în sensul că o asemenea încălcare a termenelor procedurale are valoare constituțională. Se mai subliniază faptul că, în procedura de adoptare a acestei legi, Parlamentul s-a comportat ca unul unicameral și că, din majoritatea de vot existentă, nu se poate cunoaște dacă a existat o majoritate absolută la nivelul membrilor fiecărei Camere în parte. Se punctează faptul că legea nu cuprinde o notă de fundamentare/un studiu de impact, acest tip de lipsuri având valențe de neconstituționalitate. Totodată, se consideră că au fost încălcate normele de tehnică legislativă, prin faptul

că indemnizația pentru limită de vârstă rămâne în ființă, dar nu se mai plătește, precum și prevederile constituționale privind rolul Consiliului Legislativ, întrucât Parlamentul nu a dat curs tuturor solicitărilor cuprinse în avizul acestuia.

5. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă, domnul avocat Andrei Tudor Dumitrescu face referiri la Decizia nr. 279 din 22 martie 2006 și Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, subliniindu-se că indemnizația pentru limită de vârstă a deputaților și senatorilor intră în sfera de protecție constituțională, fiind un drept asimilabil pensiei de serviciu. Se realizează o paralelă între statutul deputaților și senatorilor, pe de o parte, și cel al magistraților, pe de altă parte, punctându-se faptul că ambele categorii sunt supuse unor incompatibilități și interdicții, iar în exercițiul funcției lor sunt independenți. Cu privire la aceste aspecte sunt invocate prevederile art. 69, 71 și 72 din Constituție și se menționează că reforma pensiilor de serviciu nu trebuie realizată în mod discriminatoriu. În caz contrar, se încalcă art. 15 și 16 din Constituție, precum și art. 1 din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

6. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. Cu titlu prealabil, se arată că, având în vedere limitele sesizării instanței constituționale, nu se pot formula în fața acesteia critici noi de neconstituționalitate rezultate din înscrisurile *amicus curiae* depuse la dosar. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinseci, se arată că au fost solicitate atât avizul Consiliului Legislativ, cât și punctul de vedere al Guvernului, acestea existând la dosar, astfel că nu se poate reține încălcarea art. 1 alin. (3)–(5) din Constituție. Se subliniază că rolul Consiliului Legislativ este unul consultativ, neexistând obligația însușirii criticilor/recomandărilor acestuia, astfel că nu se încalcă art. 79 din Constituție. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 76 alin. (1)–(3) din Constituție, se arată că legea a fost adoptată în procedură comună/generală, iar faptul că aceasta s-a derulat rapid, dat fiind că toate partidele parlamentare au avut un punct de vedere comun, sunt chestiuni de fapt, ce excedează controlului de constituționalitate. Cu privire la încălcarea art. 64 și 65 din Constituție, se arată că toate actele, avizele și punctele de vedere necesare au fost solicitate în cadrul procedurii legislative și că legea a fost adoptată cu o majoritate covârșitoare. Nu există niciun viciu de procedură care să nu poată fi acoperit de plenul Parlamentului. Voința Parlamentului nu poate fi înfrântă printr-o decizie de neconstituționalitate decât dacă dreptul vizat are o valoare constituțională. Or, indemnizația pentru limită de vârstă nu are o asemenea protecție.

7. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinseci, se susține că nu se poate realiza o analogie între statutul magistraților și cel al parlamentarilor. Incompatibilitățile și interdicțiile sunt diferite, parlamentarii neavând incompatibilități atât de strict reglementate precum magistrații. Doar în privința Președintelui României au fost edictate incompatibilități mai stricte decât cele ale magistraților. Pe latura de independență personală și instituțională, se arată că nu se poate face o echivalență între independența justiției și independența parlamentarului, aceasta din urmă privită în sensul eliberării parlamentarului de orice obligații față de alegătorii care l-au votat/partidul politic din care provine. Nu se poate reține încălcarea art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție, pentru că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, doar prestațiile efectiv realizate reprezintă un bun, nu și cele viitoare. Întrucât nu se aduce atingere prestațiilor efectiv încasate, nu se încalcă art. 15 alin. (2) din Constituție. Totodată, se subliniază că, potrivit Deciziei Curții Constituționale nr. 390 din 8 iunie 2021, legislația Uniunii Europene are o forță juridică inferioară Constituției. Chiar dacă reglementările europene stabilesc

o indemnizație pentru membrii Parlamentului European, aceasta este realizată printr-un act normativ inferior Constituției, care nu are relevanță constituțională, astfel că nu se poate reține încălcarea art. 148 din Legea fundamentală.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin încheierile din 23 iunie 2021, 24 iunie 2021, 7 septembrie 2021, 9 septembrie 2021, 29 septembrie 2021, 20 octombrie 2021, 4 octombrie 2021, 25 octombrie 2021, 2 noiembrie 2021, 4 noiembrie 2021, 6 octombrie 2021, 23 noiembrie 2021, 16 decembrie 2021, 26 noiembrie 2021 și 22 noiembrie 2021, pronunțate în dosarele nr. 1.399/108/2021, nr. 649/112/2021, nr. 867/100/2021, nr. 592/112/2021, nr. 1.674/117/2021, nr. 1.919/117/2021, nr. 1.447/115/2021, nr. 1.074/93/2021, nr. 405/84/2021*, nr. 483/98/2021, nr. 1.681/86/2021, nr. 1.560/107/2021, nr. 1.787/30/2021, nr. 796/100/2021*, nr. 1.933/30/2021, nr. 1.173/93/2021 și nr. 983/97/2021, **Tribunalul Arad — Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale, Tribunalul Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, Tribunalul Maramureș — Secția I civilă, Tribunalul Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, Tribunalul Ilfov — Secția civilă, Tribunalul Sălaj — Secția civilă, Tribunalul Ialomița — Secția civilă, Tribunalul Suceava — Secția I civilă, Tribunalul Alba — Secția I civilă, Tribunalul Timiș — Secția I civilă și Tribunalul Hunedoara — Secția I civilă au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 7/2021 pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, excepție ridicată de Mihăiță Calimente, Nicu Cojocaru, Nicoară Creț și Ioan Dorel Zăvoianu, de Mircea Mereuță, de Viorica Cherecheș, de Viorel Ilișiu, Ioan Oltean, Viorel Pupeza, Emil Rus, Emil Scurtu, Ioan Sonea și Ioan Țintean, de Costică Ciurtin, Gheorghe Funar, Ioan Gavra, Cornel Itu, Kónya-Hamar Sándor, Vasile Matei, Ioan Miclea, Iuliu Păcurariu, Ladislau Ștefan Pillich și Ionel Roman, de Vasile Filip Soporan, de Ion Spânu, de Petre Popeangă, de Radu Liviu Bara, Fekete Szabó András Levente, Iuliu Nosa, Corin Penciu, Gheorghe Pop și Petru Stan, de Gabi Ionașcu, Maria Petre și Aleksandru Știucă, de Sanda Maria Ardeleanu, Cezar Cioată, Petre Dorel Crăciun, Constantin Gheorghe, Sabin Ghilea, Gabriel Dan Gospodaru, Teodor Hăucă, Petru Juravlea, Epifanie Tiberiu Maorean, Gavril Mirza, Mihai Neagu și Tiberiu Aurelian Prodan, de Nicolae Dobra, de Petru Andea, Dorel Covaci, Ludovic Mardari, Gheorghe Pribeanu, Sorin Constantin Stragea și Maria Eugenia Barna, de Teodor Ardelean, Vasile Berci, Gheorghe Bîrlea, Bondi Gyongyike, Bonis István, Angela Buciu, Ștefan Buciuța, Petru Godja, Ioan Hoban, Teodor Lupuți și Luca Ștefănoiu, de Ion Răducanu, de Gheorghe Fițion și de Ion Iliescu, Iosif Veniamin Blaga, Gheorghe Firczak, Doru Gaiță, Ion Hortopan, Dumitru Ifrim, Mircea Nedelcu și Petru Șteolea în cauze având ca obiect soluționarea unor cereri de anulare a ordinelor de încetare a plății indemnizației pentru limită de vârstă reglementate în favoarea deputaților și senatorilor, precum și de repunere în plată a acestei indemnizații.**

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate sunt formulate critici de neconstituționalitate extrinseci referitoare la procedura de adoptare a legii criticate.

10. Astfel, se susține că în cursul lunii februarie 2021 au fost inițiate trei propuneri legislative având ca finalitate abrogarea art. 49 și 50 din Legea nr. 96/2006, iar în cursul unei singure zile, respectiv 17 februarie 2021, s-au realizat atât constituirea Comisiei permanente însărcinate cu întocmirea raportului aferent propunerii legislative dezbătute, cât și întocmirea acestui raport, precum și dezbaterea și votarea în plen a propunerii

legislative. O asemenea procedură accelerată goleşte de conţinut chiar raportul întocmit de Comisia permanentă. Se subliniază că până la momentul dezbaterilor privind adoptarea propunerii legislative nu a fost efectuată nicio analiză sau informare publică cu privire la oportunitatea adoptării acesteia, nu a fost prezentat niciun motiv care să justifice dezbaterea şi adoptarea în procedură de urgenţă şi nu a existat o Comisie permanentă care să aibă atribuţii legate de analiza acesteia. Ținând cont de modalitatea superficială şi sumară în care s-a desfășurat procedura de adoptare a legii, se apreciază că, în realitate, nu a fost adoptată în procedură de urgenţă, ci printr-una accelerată, care nu este reglementată de niciun text de lege din dreptul pozitiv. Astfel, procedura de legiferare cu activitățile și garanțiile pe care le presupune a fost redusă la o simplă formalitate. Tot cu privire la procedura de adoptare a legii, se arată că ședința de plen s-a desfășurat în mod „hibrid”, unii parlamentari fiind prezenți fizic, iar alții nu, astfel că propunerea legislativă a fost dezbătută și adoptată după o procedură inexistentă. Se subliniază că nu erau îndeplinite condițiile regulamentele pentru desfășurarea ședinței plenului prin mijloace electronice din moment ce nu exista o imposibilitate de prezență a parlamentarilor la ședința anterioară. Prin urmare, se încalcă art. 64, art. 65 alin. (2) lit. j) și art. 76 alin. (1) și (3) din Constituție.

11. Se susține încălcarea art. 6 și 7 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, întrucât legea criticată nu cuprinde referințe de armonizare cu legislația Uniunii Europene, cu tratatele internaționale la care România este parte, nu este însoțită de o notă de fundamentare, de un referat de aprobare sau de un studiu de impact și nu a avut la bază o activitate de documentare sau de analizare a jurisprudenței/literaturii juridice în materie. Mai mult, expunerea de motive a legii nu justifică argumentat și raportat la studii concrete soluția legislativă prevăzută de art. 2 din Legea nr. 7/2021. Or, respectarea rigorilor de tehnică legislativă are valențe constituționale, sens în care se invocă Decizia Curții nr. 153 din 6 mai 2020. Prin urmare, se încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

12. Se susține că legea criticată a ignorat rolul constituțional al Consiliului Legislativ, care, în procedura de avizare a legii, a subliniat necesitatea obținerii unor analize din partea Guvernului prin raportare la art. 111 alin. (1) din Constituție. Punctul de vedere al Guvernului a fost solicitat, dar cu privire la o altă propunere legislativă, având un conținut similar, însă primirea acestuia s-a realizat după adoptarea legii criticate, astfel că Parlamentul nu avea cum să analizeze acel punct de vedere, înregistrat tardiv. De asemenea, Consiliul Legislativ a subliniat și necesitatea analizării situației indemnizațiilor pentru limită de vârstă aflate în plată, însă Parlamentul nu a luat în considerare această observație. De altfel, Consiliul Legislativ a menționat că abrogarea acestui drept în privința persoanelor care aveau deja în plată indemnizația pentru limită de vârstă este retroactivă. Prin urmare, se încalcă art. 79 din Constituție.

13. Se apreciază că membrii Parlamentului European beneficiază de un drept specific de pensie pentru limită de vârstă în considerarea mandatului exercitat. Acest drept se întemeiază pe art. 223 alin. (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Or, în condițiile în care România este obligată să respecte normele și principiile de drept european, iar aceste principii trebuie transpuse și în legislația românească, rezultă că legea criticată încalcă art. 148 din Constituție din moment ce suprimă dreptul la o prestație socială câștigată conform dreptului intern și a cărei acordare este protejată de art. 28 alin. (1) raportat la art. 9 alin. (2) și art. 14 alin. (3) din Statutul deputaților din Parlamentul European (2005/684/EC/Euratom).

14. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinseci, se constată că acestea sunt formulate prin raportare la principiul statului de drept, al echilibrului puterilor în stat, al securității

juridice, al neretroactivității legii și al egalității în drepturi, precum și la protecția dreptului de proprietate privată, rolul Parlamentului, garanțiile de independență ale mandatului parlamentar și efectele general obligatorii ale deciziilor Curții Constituționale.

15. Prin raportare la art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție, se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, prestațiile sociale, în general, precum și indemnizațiile de pensionare sunt considerate bunuri și sunt protejate de textul convențional menționat. Rezultă că, prin prisma acestei jurisprudențe, indemnizația pentru limită de vârstă este un bun, ceea ce înseamnă că persoana în cauză nu poate fi lipsită de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică. Or, întreruperea, prin legea criticată, a acordării acestei prestații sociale după ce a fost dobândită echivalează cu o confiscare în lipsa unei cauze legitime, de utilitate publică. Se subliniază că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în măsura în care suspendarea sau diminuarea unor prestații sociale nu a fost cauzată de modificări ale situației personale, ci doar de modificări ale legii, se poate reține existența unei ingerințe în dreptul de proprietate al persoanei în cauză (Hotărârea din 13 decembrie 2016, pronunțată în *Cauza Bélané Nagy împotriva Ungariei*, paragraful 86). Or, parlamentarii sunt lipsiți de indemnizația pentru limită de vârstă exclusiv ca urmare a intervenției Parlamentului, iar nu ca urmare a modificării situației lor personale. Prin urmare, se conchide că, deși parlamentarii care aveau pusă în plată indemnizația pentru limită de vârstă continuă să îndeplinească condițiile de acordare a acesteia, legiuitorul a suprimat prin voința sa exclusiv aceste drepturi sociale previzibile ale parlamentarilor. Prin urmare, legea criticată încalcă art. 1 din Protocol adițional la Convenție.

16. Prin raportare la art. 15 alin. (2) din Constituție, se arată că legea criticată aduce atingere unei situații juridice consolidate, respectiv celei a foștilor parlamentari care beneficiau de dreptul la indemnizația pentru limită de vârstă. Nu se poate susține că plata indemnizației ar reprezenta o situație juridică sau un drept viitor prin prisma modalității de acordare a indemnizației, întrucât plata acesteia reprezintă doar o modalitate de realizare a dreptului, fiind imposibil de determinat quantumul acesteia la momentul punerii în plată, care depinde de durata vieții fiecărui beneficiar. Dreptul câștigat sub imperiul unei legi se exercită până la epuizarea raportului juridic. Acest drept nu se stinge și nu poate fi desființat prin efectul unei legi ulterioare celei în condițiile căreia s-a născut, fără a încălca principiul neretroactivității. Prin urmare, stingerea unui drept social cu caracter viager, care se afla deja în patrimoniul celor care au deținut calitatea de parlamentar până la momentul adoptării legii criticate, încalcă art. 15 alin. (2) din Constituție.

17. Prin raportare la art. 16 din Constituție, se arată că legea criticată stabilește o inegalitate între parlamentari (puterea legislativă) și magistrați (puterea judecătorească) în condițiile în care aceștia sunt supuși unui regim similar al incompatibilităților și interdicțiilor. Autorii excepției realizează o analiză a incompatibilităților și interdicțiilor magistraților — prin raportare la principiul independenței justiției — și ale altor categorii de personal care beneficiază de pensii/indemnizații speciale (militari/diplomați), concluzionând că legiuitorul, în considerarea situației specifice deosebite a unor categorii socio-profesionale, poate institui tratamente juridice diferențiate, sens în care este menționată pensia de serviciu. Aceasta reprezintă o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale, nefiind un privilegiu. Cu referire la deputați și senatori, se arată că indemnizația pentru limită de vârstă este justificată de rolul Parlamentului în ordinea constituțională, complexitatea activității și răspunderea pe care o presupune exercitarea mandatului, fiind necesară pentru garantarea integrității, independenței și imparțialității demnitarilor.

18. Cu privire la rolul Parlamentului în sistemul de putere sunt invocate Deciziile Curții Constituționale nr. 279 din 22 martie 2006 și nr. 900 din 15 decembrie 2020, potrivit cărora nu pot fi eliminate pensiile al căror temei îl reprezintă Constituția; or, pensia parlamentarilor are un astfel de temei, sens în care sunt art. 2 alin. (1), art. 61 alin. (1) și art. 69—72 din Constituție. Se concluzionează că indemnizația pentru limită de vârstă este o garanție financiară a independenței deputaților și senatorilor prevăzută de art. 69 alin. (2) din Constituție, fiind un drept distinct de pensia contributivă, are caracter necontributiv și este plătită din bugetul de stat.

19. Cu privire la gradul sporit de responsabilitate al parlamentarilor în respectarea și îndeplinirea intereselor cetățenilor, se arată că aceasta se manifestă și prin interdicția exercitării oricărui alte funcții de demnitate publică sau a unei activități comerciale incompatibile cu statutul de parlamentar. În acest sens, sunt menționate prevederile art. 71 din Constituție, ale art. 80 și următoarele din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției și ale art. 16 din Legea nr. 96/2006. Aceste interdicții sunt similare celor impuse magistraților, motiv pentru care, în ambele cazuri, trebuie să existe o formă de retribuție specială acordată odată cu îndeplinirea condițiilor de pensionare. De aceea, raționamentul inițiatorilor proiectului de lege este greșit, din moment ce susțin că acesta ar avea un caracter discriminatoriu față de situația asiguratului obișnuit. În concluzie, se subliniază că în măsura în care existența incompatibilităților și interdicțiilor pe parcursul exercitării profesiei de magistrat este recompensată prin acordarea unei pensii speciale, în timp ce pentru parlamentari este suprimată fără nicio justificare indemnizația pentru limită de vârstă, indemnizație acordată tot în considerarea incompatibilităților și interdicțiilor existente în timpul exercitării mandatului, este încălcat art. 16 din Constituție.

20. Se mai arată că opțiunea unui stat în sensul suprimării unui drept social se plasează în marja sa de apreciere doar atât timp cât eliminarea respectivului venit vizează toate categoriile de pensii de serviciu și pensii militare, astfel încât persoanelor aflate în aceeași situație juridică să li se aplice același tratament juridic.

21. Se mai învederează faptul că legea creează o discriminare și în raport cu „foștii demnitari ai Uniunii Europene” în cadrul statelor membre ale Uniunii, care beneficiază de prestații de asigurări sociale la încetarea mandatului și obțin o pensie pentru limită de vârstă. Se creează un regim discriminatoriu și în raport cu persoanele care au deținut calitatea de membru al Parlamentului European, având în vedere că acestea beneficiază de dreptul de pensie pentru limită de vârstă, indemnizație tranzitorie, pensie de invaliditate, precum și de alte prestații sociale cu finalitate similară.

22. Întrucât debitorul obligației de plată a indemnizației pentru limită de vârstă are aptitudinea de a se sustrage obligației de plată, lăsându-l pe creditor cu un drept imposibil de exercitat, se ajunge la încălcarea securității juridice, a statului de drept, a certitudinii raporturilor juridice legiferate, a predictibilității legislative, a principiului guvernării legii și a întregii ordini de drept — toate valori proclamate și garantate prin Constituție. Prin urmare, se încălcă art. 1 alin. (3) din Constituție.

23. Se arată că legea criticată încalcă principiul echilibrului puterilor în stat, întrucât elimină o măsură de protecție în favoarea titularilor uneia dintre puterile statului (parlamentarilor), beneficiu care își are temeiul în textul Constituției și care asigură independența parlamentarului. Echilibrul constituțional s-ar putea păstra doar dacă eliminarea pensiilor speciale/ indemnizației pentru limită de vârstă ar fi asociată cu eliminarea restricțiilor, în caz contrar puterea legislativă ajunge să aibă mai

puține drepturi decât cea judecătorească, situație contrară principiilor constituționale. Prin urmare, se încălcă art. 1 alin. (4) din Constituție.

24. Legea criticată încalcă principiile care garantează independența instituțiilor fundamentale ale statului, principii care conferă protecție constituțională indemnizației pentru limită de vârstă. Printre aceste principii se numără, potrivit autorilor excepției de neconstituționalitate, exercitarea atribuției deputaților și senatorilor de a sesiza Curtea Constituțională pe calea controlului *a priori* de constituționalitate, exercitarea atributului de legiferare, precum și a celui de revizuire a Constituției. Toate aceste atribuții de natură constituțională se constituie în temeiuri de acordare a indemnizației pentru limită de vârstă. Eliminarea acesteia încalcă art. 69 alin. (2) din Constituție cu referire la principiul independenței parlamentarilor și art. 147 alin. (4) din Constituție cu referire la caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

25. **Tribunalul Sălaj — Secția civilă**, în Dosarul nr. 3.306D/2021, apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată prin raportare la art. 15 alin. (2) din Constituție. Se consideră că legea criticată a adus atingere unei situații obiective constituite înainte de intrarea sa în vigoare în privința parlamentarilor cărora le-a fost recunoscut dreptul la indemnizația pentru limită de vârstă anterior intrării în vigoare a acesteia.

26. **Tribunalul Arad — Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale, Tribunalul Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, Tribunalul Maramureș — Secția I civilă**, în Dosarul nr. 3.711D/2021, **Tribunalul Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, Tribunalul Ilfov — Secția civilă, Tribunalul Ialomița — Secția civilă, Tribunalul Suceava — Secția I civilă, Tribunalul Alba — Secția I civilă, Tribunalul Timiș — Secția I civilă și Tribunalul Hunedoara — Secția I civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

27. **Tribunalul Maramureș — Secția I civilă**, în Dosarul nr. 2.409D/2021, contrar art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia asupra excepției de neconstituționalitate.

28. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

29. **Președintele Senatului** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

30. Se arată că nu poate fi reținută încălcarea art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție, întrucât acest text se aplică exclusiv în materia drepturilor la pensie; or, indemnizația pentru limită de vârstă nu este un astfel de drept. Totodată, nefiind un drept fundamental, legiuitorul este liber să dispună cu privire la conținutul, limitele și condițiile de acordare a acestei indemnizații, precum și să dispună diminuarea sau chiar încetarea acordării acesteia. Eliminarea acestei indemnizații se încadrează în ampla marjă de apreciere a statului cu privire la reglementarea domeniului legislației sociale în condițiile în care măsura criticată are scopul legitim al raționalizării cheltuielilor publice.

31. Cu privire la încălcarea rolului Consiliului Legislativ, se arată că observațiile acestuia cu privire la respectarea normelor de tehnică legislativă din cuprinsul avizului erau justificate în condițiile în care rămăneau de sine stătătoare cele trei inițiative legislative existente inițial și care aveau același obiect de reglementare. Or, întrucât propunerea legislativă care a fost adoptată a preluat ca amendamente prevederile celorlalte două inițiative, nu se poate reține că s-ar fi încălcat rolul constituțional al Consiliului Legislativ.

32. Cu privire la argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate potrivit căreia Comisia permanentă privind statutul deputaților și senatorilor ar fi fost înființată în februarie 2021, se arată că acestea sunt neîntemeiate, din moment ce constituirea sa a avut loc în anul 2006, iar prin Hotărârea Parlamentului nr. 1/2021 nu s-a făcut altceva decât să se modifice componența acesteia în raport cu noua configurație politică.

33. Se menționează că legea criticată nu încalcă securitatea juridică și predictibilitatea legislativă din moment ce parlamentarii sunt în continuare beneficiarii pensiei contributive pentru limită de vârstă. Indemnizația pentru limită de vârstă este un beneficiu acordat acestora, care nu are caracter de compensație ca drept de asigurări sociale.

34. Legea criticată nu creează inegalități între parlamentari și magistrați, având în vedere situațiile obiective în care aceștia se află. Doar pentru că legiuitorul acordă magistraților o formulă specială de calcul al pensiei ca variantă a pensiei pentru limită de vârstă, nu înseamnă că neacordarea unei compensații parlamentarilor ar încălca echilibrul puterilor în stat. Nu există o discriminare între tratamentul aplicat exponenților puterii judecătorești și ai celei legislative. În logica autorilor excepției, și membrii Guvernului ar fi discriminați pentru că nu încasează o compensație specială pentru calitatea avută, ca exponenți ai puterii executive. Se mai subliniază că pensia de serviciu obținută ca urmare a unei cariere nu poate fi pusă pe același plan cu indemnizațiile care nu intră în sfera art. 47 alin. (2) din Constituție și pe care legiuitorul le poate acorda ca urmare a diverselor calități deținute de persoanele în cauză.

35. Cu privire la invocarea Deciziei Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020, se arată că legiuitorul este obligat să acorde pensii de serviciu numai în măsura în care în discuție sunt pensii care beneficiază de protecție constituțională. Or, indemnizația pentru limită de vârstă nu se bucură de o astfel de protecție.

36. Referitor la încălcarea art. 148 din Constituție motivat de faptul că există o diferență de reglementare față de pensia pentru limită de vârstă la încheierea mandatului parlamentar european, se arată că indemnizația pentru limită de vârstă nu se circumscrie unui asemenea drept de pensie, nu întrunește elementele sale specifice și nu are consacrare constituțională.

37. Se mai arată că legea criticată nu încalcă principiul neretroactivității legii civile, aceasta consacrand o aplicare imediată a legii noi. Situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a art. 15 alin. (2) din Constituție. Se subliniază că statul poate dispune introducerea, suspendarea sau încetarea plății unor beneficii de natura indemnizației pentru limită de vârstă prin modificări legislative corespunzătoare.

38. Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

39. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, se arată că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, aceasta nu are competența de a exercita controlul constituționalității hotărârilor și măsurilor adoptate de Camerele Parlamentului în aplicarea regulamentelor proprii. Rezolvarea problemelor ridicate de hotărârile adoptate și de măsurile dispuse de Camerele Parlamentului se poate face exclusiv pe căi și prin proceduri parlamentare. Caracterul sumar al instrumentului de prezentare și motivare, precum și lipsa de fundamentare temeinică a actelor normative nu pun probleme de constituționalitate, în lumina deciziilor Curții Constituționale nr. 238 din 3 iunie 2020 și nr. 678 din 29 septembrie 2020. Se invocă jurisprudența Curții Constituționale cu privire la obligativitatea solicitării avizului Consiliului Legislativ, aspect îndeplinit cu referire la legea criticată. Se subliniază că art. 148 din Constituție nu este incident în cauză, dat fiind că prevederile

europene invocate reglementează pensia pentru limita de vârstă la încheierea mandatului parlamentar european și raportarea acestui drept la dreptul la pensie câștigat conform legislației naționale, în timp ce indemnizația pentru limită de vârstă reglementată de legea criticată nu se circumscrie acestui drept stabilit de legislația europeană.

40. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă, se invocă Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, subliniindu-se că pensiile speciale, nefiind un privilegiu, ci fiind institute de către legiuitor în considerarea unui anumit statut special al categoriei profesionale respective, pot fi eliminate doar dacă există o rațiune suficient de puternică spre a duce în final la diminuarea prestațiilor sociale ale statului sub forma pensiei; or, în cazul de față, o atare rațiune este, așa cum rezultă din Expunerea de motive a legii criticate, contextul actual, al deficitului anual major al bugetului de stat și cel predictibil pe următorii ani în care menținerea indemnizațiilor pentru limită de vârstă constituie și va constitui o presiune suplimentară și deloc necesară asupra bugetului de stat al României. Se apreciază că legea criticată nu încalcă principiul neretroactivității legii, întrucât nu vizează prestațiile deja realizate. Totodată, se subliniază că, din jurisprudența Curții Constituționale, rezultă că doar pensia de serviciu a magistraților beneficiază de o protecție constituțională expresă, în timp ce cu privire la celelalte pensii de serviciu legiuitorul are o marjă de apreciere distinctă. Totodată, nu se poate realiza o comparație între statutul magistraților și cel al parlamentarilor pentru a se ajunge la concluzia că există o obligație constituțională de a reglementa o indemnizație pentru limită de vârstă în beneficiul acestora din urmă.

41. **Președintele Camerei Deputaților și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

42. La Dosarul Curții Constituționale nr. 2.297D/2021, domnul Gheorghe Ianu a depus un memoriu *amicus curiae* în sensul admiterii excepției de neconstituționalitate. La același dosar, un număr de 406 foști deputați și senatori au depus un memoriu *amicus curiae* în sensul admiterii excepției de neconstituționalitate. La dosarele Curții Constituționale nr. 2.297D/2021 și nr. 2.377D/2021 a fost depus câte un memoriu *amicus curiae* de către domnul Puiu Hașoti în sensul admiterii excepției de neconstituționalitate. Totodată, domnul Ioan Vida a depus un memoriu *amicus curiae* în sensul admiterii excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, înscrisurile depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

43. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

44. Astfel cum s-a arătat în practica deciziei, la ședința de dezbateri a Curții Constituționale au participat toți judecătorii acesteia, însă în cursul ședinței de deliberări domnul judecător Daniel Marius Morar a părăsit sala de ședință în care acestea se desfășurau. Plenul Curții a luat act de această împrejurare, precum și de refuzul explicit al domnului judecător de a mai continua să participe la ședința de deliberări privind această cauză. Curtea, examinând situația de fapt prin raportare la art. 58 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, a soluționat acest incident survenit în cursul ședinței de deliberări potrivit art. 50 teza finală și art. 51 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, aspect care a permis

instanței constituționale să procedeze la continuarea ședinței de deliberare asupra cauzei în lipsa domnului judecător Daniel Marius Morar.

45. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie Legea nr. 7/2021 pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 186 din 24 februarie 2021. Din critica de neconstituționalitate rezultă că, pe lângă criticile de neconstituționalitate ce vizează legea în ansamblul său, sunt criticate în mod punctual art. I și II din lege, care au următorul cuprins:

— Art. I: „*Articolele 49 și 50 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 22 ianuarie 2016, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.*”;

— Art. II: „*De la data intrării în vigoare a prezentei legi încetează plata indemnizațiilor pentru limită de vârstă acordate în baza prevederilor art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare.*”.

46. Curtea observă că dispozițiile art. 49 și 50 din Legea nr. 96/2006 la care fac referire textele criticate reglementau dreptul la indemnizația pentru limită de vârstă acordată deputaților și senatorilor.

47. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3), (4) și (5) privind statul de drept, principiul separației și echilibrului puterilor în stat și principiile legalității și securității juridice, ale art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii, ale art. 16 privind egalitatea în drepturi, ale art. 61 alin. (1) privind rolul Parlamentului, ale art. 64 privind organizarea internă a Camerelor, ale art. 65 alin. (2) lit. j) privind ședințele Camerelor, ale art. 69 alin. (2) cu referire la mandatul imperativ, ale art. 76 alin. (1) și (3) privind adoptarea legilor, ale art. 79 privind Consiliul Legislativ și ale art. 148 privind dreptul Uniunii Europene. Totodată, în susținerea excepției de neconstituționalitate se invocă art. 1 privind proprietatea din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

48. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă, cu privire la procedura parlamentară de adoptare a legii, că în data de 16 februarie 2021 au fost depuse 3 inițiative legislative care, în esență, vizau eliminarea indemnizațiilor pentru limită de vârstă a deputaților și senatorilor, reglementate de art. 49 și 50 din Legea nr. 96/2006, după cum urmează: *Pl-x nr. 100/2021*: Propunere legislativă pentru modificarea Legii 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor; *Pl-x nr. 101/2021*: Propunere legislativă privind abrogarea dispozițiilor capitolului XI din Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind statutul deputaților și al senatorilor; *Pl-x nr. 102/2021*: Propunere legislativă pentru abrogarea Cap. XI din Legea nr. 96/2006 privind statutul deputaților și al senatorilor. Consiliul Legislativ a emis cu privire la aceste propuneri legislative Avizul favorabil nr. 50 din 17 februarie 2021.

49. Având în vedere că legea criticată vizează statutul deputaților și al senatorilor, aceasta se adoptă în ședința comună a celor două Camere. Astfel, în data de 17 februarie 2021, Comisia permanentă a Camerei Deputaților și Senatului privind Statutul deputaților și al senatorilor, organizarea și funcționarea ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului a propus plenului reunit adoptarea Propunerii legislative pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor (Plx.100/2021; L 27/2021) cu amendamentele admise prezentate în anexa la raport și respingerea propunerii legislative pentru abrogarea dispozițiilor capitolului XI din Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, înregistrată la Camera Deputaților

cu nr. Plx.101/2021 și la Senat cu nr. L 28/2021, și a propunerii legislative pentru abrogarea Cap. XI din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, înregistrată la Camera Deputaților cu nr. Plx.102/2021 și la Senat cu nr. L 29/2021. La aceeași dată a fost înscrisă pe ordinea de zi a ședințelor comune ale celor două Camere și adoptată. Rezultatul votului a fost: 357 voturi pentru, zero voturi împotriva, zero abțineri, cu mențiunea că 30 de membri ai Parlamentului au fost prezenți, dar nu au votat. Legea a fost depusă la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii la data de 17 februarie 2021, trimisă la promulgare în data de 22 februarie 2021 și promulgată prin Decretul Președintelui României nr. 151/2021, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 186 din 24 februarie 2021.

50. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă formulate, autorii observă caracterul „accelerat” al procedurii, aspect care indică faptul că procedura de legiferare cu activitățile și garanțiile pe care le presupune a fost redusă la o simplă formalitate. Se subliniază că nu erau întrunite condițiile regulamentare pentru desfășurarea ședinței plenului prin mijloace electronice din moment ce nu exista o imposibilitate de prezență a parlamentarilor la ședința anterioară. Prin urmare, apreciază că se încalcă art. 64, art. 65 alin. (2) lit. j) și art. 76 alin. (1) și (3) din Constituție.

51. Cu privire la procedura de adoptare a legii criticate, Curtea reține că propunerea legislativă a fost depusă în data de 16 februarie 2021; Biroul permanent comun (BP) a luat-o în discuție la aceeași dată și a stabilit termen de depunere a raportului de către comisia permanentă comună la data de 22 februarie 2021. Termenul de depunere a amendamentelor a fost stabilit la 17 februarie 2021 (a se vedea, în acest sens, Nota cu privire la inițiativele legislative de competența ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, înregistrate la Parlament din 16 februarie 2021, aprobată de BP la aceeași dată); în ședința de plen din 17 februarie 2021 s-a luat decizia ca dezbaterile acestei legi să se facă în 17 februarie 2021, sens în care la începutul ședinței a fost modificată ordinea de zi, prin introducerea la punctul 8 a dezbaterii și adoptării legii analizate (a se vedea stenograma ședinței în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 25 din 9 martie 2021, p. 2—4), rezultatul votului fiind de 367 pentru, 30 de abțineri și niciun vot împotriva; ordinea de zi a fost aprobată cu 393 de voturi pentru și 4 abțineri; în ședința de plen din 17 februarie 2021 s-a decis, cu unanimitate de voturi, constituirea comisiei permanente comune (Comisia permanentă a Camerei Deputaților și Senatului privind Statutul deputaților și al senatorilor, organizarea și funcționarea ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului) și retragerea comisiei de raport pentru începerea lucrului în paralel cu activitatea în Plen (voturi pentru 362, abțineri 31, niciun vot împotriva); Plenul a luat o pauză pentru a permite întocmirea raportului de comisia anterioară; după întocmirea raportului, Plenul a reluat ședința și a adoptat legea criticată în aceeași zi; după adoptare, legea a fost depusă la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului timp de 5 zile pentru exercitarea dreptului de sesizare a Curții Constituționale (a se vedea și intervenția președintelui Senatului, p. 24).

52. Cu privire la termenele de desfășurare a procedurii în cadrul ședințelor comune ale celor două Camere, Curtea constată că, potrivit art. 17 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului (*Regulament*), materialele ce urmează a fi înscrise pe ordinea de zi se transmit birourilor permanente cu cel puțin 10 zile înainte de dezbaterile acestora în plen, în afară de cazurile în care, potrivit Constituției și Regulamentului, este necesară dezbaterile cu procedură de urgență în plenul Camerelor reunite. Proiectele de legi se înscriu

pe ordinea de zi în cel mult 10 zile de la primirea raportului comun al comisiilor sesizate în fond [art. 18]. Totodată, potrivit art. 22 alin. (2) din Regulament, convocarea ședinței comune a comisiilor permanente sesizate în fond se face de către președinții acestora, cu cel puțin 48 de ore înainte de data ședinței, dacă, potrivit procedurii de urgență, nu este necesar un termen mai scurt. De asemenea, art. 29 teza întâi din Regulament prevede că raportul comun, însoțit de avize, se transmite biroului permanent al fiecărei Camere, care va asigura multiplicarea și difuzarea acestuia la deputați și senatori și, după caz, Guvernului ori altor autorități publice îndreptățite, cu 3 zile înainte de dezbateră în plen. Art. 104 dispune că dispozițiile Regulamentului se completează cu prevederile aplicabile din Regulamentul Camerei Deputaților și din Regulamentul Senatului. Art. 119 din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 115 alin. (3) din Regulamentul Senatului prevăd că, în condițiile procedurii de urgență, Biroul permanent, după primirea raportului comisiei sesizate în fond, înscrie proiectul de lege/proponerea legislativă cu prioritate în proiectul ordinii de zi.

53. Termenele regulamentare anterior menționate se referă la procedura parlamentară de adoptare a legilor și indică necesitatea curgerii unui interval temporal între data depunerii proiectului de lege, data întocmirii raportului și data adoptării legii. Aceste termene au fie o rațiune administrativă/operatională (spre exemplu, prevenirea unei convocări intempestive a Plenului — un interval mult prea scurt ar putea să ducă la imposibilitatea prezentării deputaților/senatorilor la lucrările sale, asigurarea posibilității serviciilor celor două Camere să îndeplinească în mod corespunzător activitatea de secretariat tehnic), fie urmăresc să asigure un interval de timp suficient deputaților și senatorilor pentru a lectura, analiza, aprofunda respectiv cele proiecte de legi, ceea ce are drept finalitate exprimarea unui vot în cunoștință de cauză.

54. Din cele expuse, Curtea constată că art. 17 din Regulament, referindu-se la „materialele ce urmează a fi înscrise pe ordinea de zi”, are în vedere orice act pentru care este necesară întrunirea în ședință comună a Camerei Deputaților și Senatului. Astfel, ca regulă generală, între momentul transmiterii materialelor birourilor permanente și dezbateră acestora în plen trebuie să treacă un termen de cel puțin 10 zile. Ca excepție, acest termen poate fi scurtat dacă este necesară dezbateră cu procedură de urgență în plenul Camerelor reunite. În perioada de cel puțin 10 zile cuprinsă între momentul transmiterii materialelor birourilor permanente și dezbateră acestora în plen, se interpun: (i) ședința Biroului Permanent (stabilește comisia sesizată în fond, termenul în care aceasta lucrează, precum și termenul de depunere a amendamentelor); (ii) constituirea comisiei permanente sesizate în fond și elaborarea raportului de către această comisie; (iii) transmiterea raportului către Biroul Permanent al fiecărei Camere, multiplicarea și difuzarea acestuia la deputați și senatori și, după caz, Guvernului ori altor autorități publice îndreptățite.

55. Curtea observă că Regulamentul nu prevede un anumit termen în care trebuie redactat raportul, astfel că stabilirea acestuia revine Biroului Permanent. Totodată, Regulamentul nu poate fi completat cu prevederile referitoare la depunerea raportului din Regulamentele celor două Camere, pentru că acestea fie vizează un termen de depunere a raportului distinct pentru situațiile în care acestea acționează drept Cameră de reflecție sau decizională [art. 70 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților], fie un termen stabilit de Biroul Permanent [art. 94 alin. (1) lit. a) din Regulamentul Senatului]. În schimb, cu privire la depunerea amendamentelor, se poate observa că în ședință comună se adoptă trei legi, respectiv legea privind statutul deputaților și senatorilor, Legea privind bugetul de stat și Legea bugetului asigurărilor sociale de stat. Cu privire la

ultimele două, Regulamentul prevede un anumit termen pentru depunerea amendamentelor (art. 62), dar nu prevede un termen pentru legea privind statutul deputaților și senatorilor. Așadar, nu există un termen anume pentru depunerea de amendamente în privința legii privind statutul deputaților și senatorilor, însă în cele două regulamente se prevăd totuși termene pentru depunerea amendamentelor, respectiv un termen ce nu poate fi mai mic de jumătate din termenul pe care comisia sesizată în fond îl are pentru predarea raportului de la anunțarea în plenul Camerei a proiectului de lege sau a propunerii legislative [art. 66 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților] sau un termen ce nu poate fi mai mic de 5 zile calendaristice [art. 94 alin. (4) din Regulamentul Senatului]. Se mai observă că art. 29 teza întâi din Regulament prevede că raportul comun, însoțit de avize, se transmite biroului permanent al fiecărei Camere, care va asigura multiplicarea și difuzarea acestuia la deputați și senatori și, după caz, Guvernului ori altor autorități publice îndreptățite, cu 3 zile înainte de dezbateră în plen.

56. Prin urmare, se poate constata că, în condițiile unei proceduri comune, o lege nu poate fi adoptată în termen de o zi, astfel cum s-a întâmplat în cauza de față.

57. Cu privire la respectarea termenelor regulamentare, fără consacrare constituțională, Curtea a statuat că regulamentele parlamentare nu sunt norme de referință în cadrul controlului de constituționalitate (Decizia nr. 137 din 20 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 404 din 11 mai 2018, paragraful 36). Nerespectarea termenului de depunere a raportului constituie o problemă de aplicare a regulamentelor celor două Camere (a se vedea Decizia nr. 250 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 378 din 3 mai 2018, paragraful 45). Cu alte cuvinte, dacă obiectul criticii de neconstituționalitate îl constituie, de fapt, modul în care, ulterior prezentării raportului, au fost respectate normele și procedurile parlamentare de adoptare a legii și în măsura în care dispozițiile regulamentare invocate în susținerea criticilor nu au relevanță constituțională, nefiind consacrate expres sau implicit într-o normă constituțională (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 730 din 22 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.043 din 29 decembrie 2017), aspectele invocate de autorii sesizării nu constituie probleme de constituționalitate, ci de aplicare a normelor regulamentare (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 307 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 293 din 4 mai 2012). În aceste condiții, Curtea a constatat că legea criticată nu încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, sub aspectul principiului legalității (Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019, paragraful 216).

58. Limitarea/restrângerea termenelor prevăzute de Regulament afectează dezbateră reală a inițiativei legislative, fiind, astfel, aduse în discuție aspecte referitoare la depunerea de amendamente, precum și buna cunoaștere a conținutului și implicațiilor legii votate. Scurtarea termenelor se poate realiza doar prin aprobarea procedurii de urgență cerute conform art. 76 alin. (3) din Constituție, legiuitorul constituunt prevăzând expres această posibilitate. Conștient fiind de limitările pe care le implică o procedură de urgență, legiuitorul constituunt i-a dat valoare constituțională, reglementând-o printr-o normă de rang constituțional.

59. În cauza de față, problema încălcării termenelor regulamentare nu se pune prin prisma art. 1 alin. (5), ci a art. 75 și a art. 76 alin. (3) din Constituție în sensul că, în mod vădit/manifest și de necontestat, o lege adoptată în procedură generală a comprimat atât de mult termenele regulamentare, încât situația creată conduce la concluzia că legea a fost

adoptată în fapt în procedură de urgență, fără ca aceasta să fi fost cerută, iar condițiile solicitării adoptării legii în procedură de urgență sunt reglementate prin Constituție.

60. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, în vederea adoptării unui act normativ coerent și fundamentat, din punctul de vedere al organizării procedurii de lucru, Parlamentul trebuie să dea dovadă de suplețe și flexibilitate, în limitele Constituției și ale regulamentelor parlamentare (Decizia nr. 828 din 13 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 28 februarie 2018, paragraful 51). Cu alte cuvinte, suplețea, celeritatea, flexibilitatea, raționalizarea procedurii parlamentare se realizează cu respectarea exigențelor procedurale stabilite prin Constituție. Marja largă de apreciere a organelor de lucru ale Parlamentului nu poate depăși însă cadrul constituțional existent.

61. În cauză, nu se poate reține incidența principiului autonomiei regulamentare a Parlamentului, întrucât, așa cum rezultă din jurisprudența sa constantă, această autonomie nu poate fi exercitată în mod discreționar, cu încălcarea atribuțiilor constituționale ale Parlamentului. Astfel, între principiul constituțional referitor la autonomia Parlamentului de a-și stabili reguli interne de organizare și funcționare [art. 64 alin. (1)] și principiul constituțional referitor la rolul Parlamentului în ansamblul autorităților publice ale statului, ce exercită, potrivit Constituției, atribuții specifice democrației constituționale (legiferarea, acordarea votului de încredere în baza căruia este numit Guvernul, retragerea încrederii acordate Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, declararea stării de război, aprobarea strategiei naționale de apărare a țării etc.), există un raport ca de la mijloc/instrument la scop/interes. Astfel, regulamentele parlamentare se constituie într-un ansamblu de norme juridice menite să organizeze și să disciplineze activitatea parlamentară cu privire, printre altele, la procedura de legiferare, de numire sau de investitură a celor mai importante instituții sau autorități publice în stat (Guvern, o parte dintre judecătorii Curții Constituționale, o parte dintre membrii Consiliului Superior al Magistraturii, membrii Curții de Conturi, Avocatul Poporului, directorii serviciilor de informații), precum și regulile de organizare și funcționare ale fiecărei Camere. Normele regulamentare reprezintă instrumentele juridice care permit desfășurarea activităților parlamentare în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale Parlamentului, autoritate reprezentativă prin care poporul român își exercită suveranitatea națională, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) din Constituție (a se vedea Decizia nr. 209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 188 din 22 martie 2012). Însă, caracterul accelerat al desfășurării legiferării în cadrul procedurii generale de adoptare a legilor excedează cadrului constituțional de referință, astfel încât nu se poate susține o legitimitate a sa, dată de autonomia parlamentară. De aceea, legiuitorul trebuia să procedeze la identificarea soluției constituționale potrivite pentru adoptarea legii cu respectarea art. 75 și a art. 76 alin. (3) din Constituție (în sensul celor arătate, a se vedea Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 189 din 8 martie 2019, paragraful 43).

62. Din punct de vedere procedural, nu poate fi comparată situația proiectelor/propunerilor legislative aflate în procedură obișnuită cu a celor aflate în procedură de urgență. Chiar Constituția consacră această dihotomie, astfel încât revine Camerei în cauză competența de a stabili în mod concret dispozițiile regulamentare privind adoptarea legii în procedură obișnuită/de urgență (Decizia nr. 137 din 20 martie 2018, precitată, paragraful 52), proceduri care se subsumează dreptului parlamentar (Decizia nr. 137 din 20 martie 2018, paragraful 64).

63. Trebuie observat faptul că în Decizia nr. 633 din 12 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1020 din 29 noiembrie 2018, paragraful 267, și în Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, precitată, paragrafele 214—216, raportat la critica potrivit căreia raportul Comisiei speciale comune, elaborat în cadrul procedurii din fața Camerei Deputaților, a fost difuzat deputaților în chiar ziua votului, așadar, cu nerespectarea termenului, prevăzut de art. 69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, de cel puțin 5 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterile proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, fapt care ar aduce atingere prevederilor art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție, Curtea a considerat că, în conformitate cu jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 250 din 19 aprilie 2018, precitată, paragraful 45), nerespectarea termenului de depunere a raportului constituie o problemă de aplicare a regulamentelor celor două Camere. Cu alte cuvinte, obiectul criticii de neconstituționalitate îl constituie, de fapt, modul în care, ulterior prezentării raportului de către Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, au fost respectate normele și procedurile parlamentare de adoptare a legii. Or, în măsura în care dispozițiile regulamentare invocate în susținerea criticilor nu au relevanță constituțională, nefiind consacrate expres sau implicit într-o normă constituțională (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 730 din 22 noiembrie 2017, precitată), aspectele invocate de autorii sesizării nu constituie probleme de constituționalitate, ci de aplicare a normelor regulamentare (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 307 din 28 martie 2012, precitată). Prin urmare, Curtea a constatat că aceste considerente referitoare la respectarea termenelor în procedura de legiferare sunt valabile și în cauzele care au făcut obiectul deciziilor nr. 633 din 12 octombrie 2018 și nr. 650 din 25 octombrie 2018 și, astfel, legile criticate nu încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, sub aspectul principiului legalității.

64. Aceste considerente menționate la paragraful anterior au vizat o lege aflată în procedură de urgență, aprobată ca atare, astfel că, prin respectarea art. 76 alin. (3) din Constituție, termenele au putut fi scurtate, iar modul în care au fost comprimate și intervalele de timp rezultate sunt chestiuni de aplicare a regulamentelor parlamentare.

65. Situația de față diferă de cea anterioară prin faptul că această comprimare a termenelor a fost realizată în procedura generală de adoptare a legilor, și nu în cea de urgență, ceea ce este inacceptabil, întrucât respinge însăși ideea de procedură generală, pe care o relativizează, regula fiind transformată în excepție, iar excepția în regulă. Dar faptul că însuși legiuitorul constituțional prevede că în situații care se abat de la obișnuit legea poate fi adoptată în procedură de urgență nu face decât să lase loc regulii de natură constituțională cuprinse în mod intrinsec în conținutul normativ al art. 75 din Constituție, potrivit căreia există o procedură comună/generală de adoptare a legilor, care presupune respectarea termenelor regulamentare prescrise — *exceptio probat regulam in casibus non exceptis*. Prin urmare, abaterea de la procedura comună trebuie formalizată ca atare și aprobată de organul competent, neputând fi acoperită în mod implicit de votul dat asupra proiectului legislativ/propunerii legislative. Votul poate acoperi doar abateri de ordin regulamentar, nu și de ordin constituțional. În cauză, viciul care afectează procedura de adoptare are relevanță constituțională, astfel că nu poate fi acoperit pur și simplu prin adoptarea legii.

66. De principiu, Curtea nu poate cenzura și controla dacă procedura, prin modul său de derulare, poate fi calificată într-un alt mod față de calificarea dată de Biroul permanent/comitetul liderilor/plen. Totuși, în măsura în care situația este **vădit** diferită

de cea reținută, Curtea are competența de a determina dacă procedura de adoptare a respectat dispozițiile art. 76 alin. (3) din Constituție. În lipsa unei asemenea abordări, nicidecum art. 76 alin. (3) din Constituție nu ar putea fi normă de referință în cadrul controlului de constituționalitate a legilor exercitat de Curtea Constituțională, ci ar putea fi eventual folosit ca normă de referință numai în controlul de constituționalitate a regulamentelor parlamentare [art. 146 lit. c) din Constituție].

67. Ca regulă, intervalele de timp stabilite prin Regulament, sub forma termenelor minime sau maxime, sunt un element caracteristic procedurii de adoptare a legilor în procedură generală/comună (art. 75 din Constituție). Ori de câte ori se dorește comprimarea acestor termene, trebuie să se apeleze la procedura de urgență de adoptare a legilor [art. 76 alin. (3) din Constituție].

68. Însăși Constituția oprește Parlamentul să își desfășoare ca regulă activitatea în procedură de urgență. Regula o constituie procedura generală/comună, și numai în măsura în care este încuviințată măsura procedurii de urgență, Parlamentul poate comprima termenele procedurale înscrise în Regulament. Fără o astfel de decizie, Parlamentul este obligat să le respecte. Constituția este clară: „*La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere*”. Procedura de urgență are în vedere doar termenele stabilite prin Regulament, respectiv reducerea lor la minimul posibil în funcție de urgența legii promovate. Așadar, temporalitatea este trăsătura de bază a procedurii de urgență. Această constatare reprezintă o dezvoltare a jurisprudenței Curții Constituționale în privința obligației Parlamentului de a respecta termenele regulamentare prin raportare la art. 75 din Constituție și de a deroga de la termenele generale prin raportare la art. 76 alin. (3) din Constituție.

69. În cauza de față, Curtea reține că legea criticată nu a fost adoptată prin procedură de urgență. În ipoteza în care s-ar fi aprobat adoptarea acesteia prin procedură de urgență, desigur, termenele puteau fi mult comprimate. Cu alte cuvinte, legea a fost adoptată cu înlăturarea prevederilor regulamentare referitoare la modul în care se desfășoară procedura generală/comună de adoptare a legilor din moment ce întreaga procedură a durat exact o singură zi.

70. Impetuozitatea și graba cu care s-a acționat (constituirea comisiei permanente de întocmire a raportului în ședința din 17 februarie 2021, întocmirea Raportului în paralel cu desfășurarea lucrărilor Plenului/în pauza luată, luarea unei pauze a Plenului pentru a permite finalizarea raportului, adoptarea legii în ședința din 17 februarie 2021) demonstrează cu prisosință faptul că procedura de adoptare a legii a fost una de urgență, fără să fi fost cerută/aprobată o astfel de procedură. Or, solicitarea acestei proceduri și aprobarea ei sunt reglementate prin Constituție tocmai pentru a pune în evidență existența unei abateri deosebite de la procedura de drept comun a adoptării legilor. Procedura de urgență implică o limitare severă a dezbaterilor parlamentare, a schimbului de idei, a posibilității realizării unei analize aprofundate și minuțioase, a cercetării fiecărei probleme de drept ridicate, a aspectelor de oportunitate politică și legislativă. O astfel de procedură, deși nu bulversează activitatea deputaților și a senatorilor, o grăbește, ceea ce poate duce la o lipsă de substanță a dezbaterii parlamentare. Prin urmare, legiuitorul constituind un reglementat procedura de urgență într-un text de rang constituțional justificat de riscurile pe care aceasta le implică în privința desfășurării obișnuite a dezbaterilor parlamentare. Această procedură reprezintă, în sine, o excepție de la adoptarea legilor în

procedură comună/generală, astfel că trebuie folosită într-un mod reținut, echilibrat și nu poate deveni o regulă; în caz contrar, unul dintre principiile care stau la baza democrației, dezbaterea liberă a soluțiilor legislative în Parlament, ar fi sever limitat.

71. Încălcarea termenelor procedurale prevăzute de Regulament indică faptul că a existat o urgență deosebită a măsurii. Dat fiind termenul foarte scurt în care această lege a fost adoptată, rezultă că, deși ea trebuia să urmeze procedura obișnuită, în realitate, a urmat o procedură de urgență pentru că numai așa se poate explica înlăturarea prevederilor regulamentare referitoare la termene.

72. Rezultă o încălcare directă a art. 76 alin. (3) din Constituție, în sensul că, deși nu s-a cerut procedură de urgență, totuși, legea a fost adoptată în mod vădit după canoanele acestei proceduri. Este cert că legea nu a fost adoptată după garanțiile procedurale specifice unei proceduri comune, ci după cele specifice unei proceduri de urgență, fără să fi existat însă o cerere în acest sens. Or, este o exigență constituțională ca scurtarea termenelor procedurale și accelerarea parcursului legislativ al legii să se realizeze numai în cadrul procedurii de urgență, și nu al celei generale. Desigur, se poate întâmpla ca în cadrul procedurii generale să se nesocotească un termen sau altul, fără ca o asemenea nesocotire punctuală să afecteze ansamblul procesului legislativ. Însă legea de față a fost adoptată cu înlăturarea tuturor termenelor posibile, ceea ce indică o afectare a procedurii de adoptare în ansamblul său. Rezultă, totodată, o încălcare directă a art. 75 din Constituție prin faptul că, astfel cum s-a precizat, acesta reglementează procedura generală de legiferare ce presupune respectarea termenelor regulamentare fixate; or, prin scurtarea acestor termene, fără a face aplicarea exigenței constituționale referitoare la aprobarea procedurii de urgență, s-a încălcat în mod direct exigența art. 75 din Constituție referitoare la desfășurarea procedurii parlamentare potrivit regulilor și termenelor generale aplicabile în procesul de legiferare.

73. Totodată, Curtea constată că principiul legalității, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Regulile referitoare la fondul reglementărilor, procedurile de urmat, inclusiv solicitarea de avize de la instituțiile prevăzute de lege nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică. În același sens Curtea Constituțională s-a mai pronunțat, de exemplu, prin Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, precitată, când a reținut că „în ansamblul normelor constituționale, dispozițiile care cuprind reguli cu caracter procedural incidente în materia legiferării se corelează și sunt subsumate principiului legalității, consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție, la rândul său acest principiu stând la temelia statului de drept, consacrat expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție. De altfel, și Comisia de la Veneția, în raportul intitulat *Rule of law checklist*, adoptat la cea de-a 106-a sesiune plenară (Veneția, 11—12 martie 2016), reține că procedura de adoptare a legilor reprezintă un criteriu în aprecierea legalității, care constituie prima dintre valorile de referință ale statului de drept (pct. IIA5). Sub acest aspect sunt relevante, între altele, potrivit aceluiași document, existența unor *reguli constituționale clare în privința procedurii legislative*, dezbaterile publice ale proiectelor de legi, justificarea lor adecvată, existența evaluărilor de impact de adoptarea legilor. Referitor la rolul acestor proceduri, Comisia reține că statul de drept este legat de democrație prin faptul că promovează responsabilitatea și accesul la drepturile care limitează puterile majorității”

(paragraful 32). În același sens s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 3 mai 2019, paragraful 85.

74. Altfel spus, stabilirea unor reguli clare în privința procedurii legislative, inclusiv la nivelul Legii fundamentale, și respectarea regulilor astfel stabilite constituie o garanție împotriva abuzului de putere al majorității parlamentare, așadar, o garanție a democrației. În măsura în care normele privind procedura legislativă au consacrat constituțională, Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe asupra modului în care legile adoptate de Parlament le respectă și să sancționeze în mod corespunzător încălcarea lor (Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, paragraful 33).

75. Prin urmare, respectarea art. 75 și a art. 76 alin. (3) din Constituție reprezintă fundamentul dezbaterilor democratice din Parlament și, care, prin substratul lor de valoare, presupun un schimb de idei între cei ce exercită suveranitatea națională. Evitarea sau limitarea dezbaterilor parlamentare prin scurtarea nejustificată a termenelor, fără a respecta prevederile constituționale exprese în acest sens, denotă o atingere adusă înseși unei valori fundamentale a statului, și anume caracterului său democratic. Din punct de vedere axiologic, dezbaterile parlamentare în forma lor comună/generală sunt în mod intrinsec legate de democrație, astfel că orice abatere de la aceasta trebuie să fie realizată numai în condițiile și limitele stabilite prin Constituție. Nesocotirea acestei valori supreme plasează destinatarul normei juridice într-o situație de perpetuă insecuritate juridică. Așadar, deși la o primă vedere pare că Parlamentul nu a respectat doar un aspect procedural, poate formal, în realitate, consecințele pe care această neregularitate le implică sunt grave, afectând ideea de democrație și de securitate juridică în substanța lor. În această situație, o lege adoptată în astfel de condiții, mai ales în ipoteza acordării/retragerii unor drepturi cu caracter patrimonial, nu poate fi decât arbitrară, aspect cu atât mai evident în cauza de față cu cât legiuitorul, de mai bine de 15 ani, și-a impus o conduită inconsecventă și lipsită de predictibilitate de la o legislatură la alta [în anul 2006 acordă dreptul sub forma pensiei de serviciu, îl retrage prin Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, îl acordă din nou prin Legea nr. 357/2015 pentru completarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor (sub forma indemnizației pentru limită de vârstă), îl retrage din nou prin legea criticată]. S-a creat, astfel, o insecuritate juridică vădită în raport cu drepturile patrimoniale acordate deputaților și senatorilor ulterior încetării mandatului lor, drepturi ce nu pot fi afectate, întrucât constituie unul dintre elementele constitutive ale statutului constituțional al membrilor Parlamentului, fiind intrinsec legate de regimul constituțional al protecției mandatului reprezentativ [a se vedea *ad similibet* și art. 2 lit. b) din Legea nr. 406/2001 privind acordarea unor drepturi persoanelor care au avut calitatea de șef al statului român]. De aceea, Curtea reține și încălcarea art. 1 alin. (3) în componenta referitoare la democrație și a art. 1 alin. (5) în componenta referitoare la securitatea juridică a persoanei.

76. Față de temeinicia motivelor de neconstituționalitate extrinsecă ce vizează procedura de adoptare a legii analizate și care afectează legea în ansamblul său, Curtea constată că nu mai este cazul să examineze celelalte critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă formulate (a se vedea, în același sens, Decizia nr. 58 din 12 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 205 din 13 martie 2020, paragraful 62, sau Decizia nr. 155 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 473 din 4 iunie 2020, paragraful 78).

77. În ceea ce privește efectele constatării neconstituționalității legii analizate, Curtea reține că efectele deciziilor sale sunt consacrate expres prin prevederile art. 147 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora: „Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept”. De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală: „Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”. Curtea reține că, în acest caz, constatarea neconstituționalității legii analizate nu are ca efect apariția unui vid legislativ, ci determină reintrarea în fondul activ al legislației a normelor abrogate, după publicarea deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I. Curtea reține că în astfel de cazuri, în care se constată ca fiind neconstituționale acte normative care abrogă alte acte normative, nu intervine o „abrogare a abrogării”, pentru a se putea reține incidența dispozițiilor art. 64 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 24/2000, potrivit cărora „Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial” — dispoziții opozabile legiuitorului în activitatea de legiferare, ci este vorba de un efect specific al deciziilor de constatare a neconstituționalității unei norme abrogatoare, efect întemeiat pe prevederile constituționale ale art. 142 alin. (1), care consacră rolul Curții Constituționale de garant al supremației Constituției, și ale art. 147 alin. (4), potrivit cărora deciziile Curții sunt general obligatorii. De altfel, Curtea a evidențiat în mod expres această distincție în cuprinsul deciziilor nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, și nr. 1039 din 5 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 61 din 29 ianuarie 2013, reținând că „acesta este un efect specific al pierderii legitimității constituționale [...], sancțiune diferită și mult mai gravă decât o simplă abrogare a unui text normativ” (a se vedea, în același sens, și Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007, Decizia nr. 206 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 13 iunie 2013, Decizia nr. 417 din 15 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 743 din 2 decembrie 2013, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013, pct. VI).

78. Totodată, prin Decizia nr. 874 din 18 decembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 2 din 3 ianuarie 2019, paragraful 49, Curtea a reținut că decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor. Curtea constată că, întrucât deciziile sale produc efecte numai pentru viitor, potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, cele stabilite prin prezenta decizie urmează a se aplica de la data publicării acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I; totodată, instanțele judecătorești vor aplica prezenta decizie numai în cauzele pendinte la momentul publicării acesteia, cauze în care respectivele dispoziții sunt aplicabile, precum și în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate până la data sus-menționată, în această ultimă ipoteză decizia pronunțată de Curtea Constituțională constituind temei al revizuirii potrivit art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă (Decizia

nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012). În cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecări care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, sau Decizia nr. 338 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 699 din 14 noiembrie 2013). Neconstituționalitatea unei dispoziții legale nu are numai o funcție de prevenție, ci și una de reparație, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a cetățeanului lezat în drepturile sale prin norma criticată (Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 1 februarie 2016, paragraful 30).

79. Prin urmare, întrucât **Legea nr. 7/2021 pe perioada sa de activitate se bucură de prezumția de constituționalitate, dispozițiile art. 49 și 50 din Legea nr. 96/2006 din punct de vedere normativ reintră în vigoare de la momentul publicării prezentei decizii.** Totodată, complementar ipotezei normative precizate, decizia Curții se aplică și în privința situațiilor juridice pendinte (cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a excepției de neconstituționalitate, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile) și, în mod excepțional, acelor situații care au devenit *facta praeterita*, dar în care a fost sesizată Curtea Constituțională, caz în care se poate exercita calea extraordinară de atac a revizuirii (a se vedea Decizia nr. 404 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 28 din 10 ianuarie 2017, paragrafele 27—29, sau Decizia nr. 794 din 23 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1198 din 17 decembrie 2021, paragraful 57).

80. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Mihăiță Calimente, Nicu Cojocar, Nicoară Creț și Ioan Dorel Zăvoianu în Dosarul nr. 1.399/108/2021 al Tribunalului Arad — Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale, de Mircea Mereuță în Dosarul nr. 649/112/2021 al Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, de Viorica Cherecheș în Dosarul nr. 867/100/2021 al Tribunalului Maramureș — Secția I civilă, de Viorel Ilișiu, Ioan Oltean, Viorel Pupeza, Emil Rus, Emil Scurtu, Ioan Sonea și Ioan Țintean în Dosarul nr. 592/112/2021 al Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, de Costică Ciurtin, Gheorghe Funar, Ioan Gavra, Cornel Itu, Kónya-Hamar Sándor, Vasile Matei, Ioan Miclea, Iuliu Păcurariu, Ladislau Ștefan Pillich și Ionel Roman în Dosarul nr. 1.674/117/2021 al Tribunalului Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, de Vasile Filip Soporan în Dosarul nr. 1.919/117/2021 al Tribunalului Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, de Ion Spânu în Dosarul nr. 1.447/115/2021 al Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, de Petre Popeangă în Dosarul nr. 1.074/93/2021 al Tribunalului Ilfov — Secția civilă, de Radu Liviu Bara, Fekete Szabó András Levente, Iuliu Nosa, Corin Penciu, Gheorghe Pop și Petru Stan în Dosarul nr. 405/84/2021* al Tribunalului Sălaj — Secția civilă, de Gabi Ionașcu, Maria Petre și Alecsandru Știucă în Dosarul nr. 483/98/2021 al Tribunalului Ialomița — Secția civilă, de Sanda Maria Ardeleanu, Cezar Cioată, Petre Dorel Crăciun, Constantin Gheorghe, Sabin Ghilea, Gabriel Dan Gospodaru, Teodor Hăucă, Petru Juravlea, Epifanie Tiberiu Maorean, Gavril Mirza, Mihai Neagu și Tiberiu Aurelian Prodan în Dosarul nr. 1.681/86/2021 al Tribunalului Suceava — Secția I civilă, de Nicolae Dobra în Dosarul nr. 1.560/107/2021 al Tribunalului Alba — Secția I civilă, de Petru Andea, Dorel Covaci, Ludovic Mardari, Gheorghe Pribeanu, Sorin Constantin Stragea și Maria Eugenia Barna în Dosarul nr. 1.787/30/2021 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă, de Teodor Ardelean, Vasile Berci, Gheorghe Bîrlea, Bondi Gyongyike, Bonis István, Angela Buciu, Ștefan Buciuța, Petru Godja, Ioan Hoban, Teodor Lupuți și Luca Ștefănoiu în Dosarul nr. 796/100/2021* al Tribunalului Maramureș — Secția I civilă, de Ion Răducanu în Dosarul nr. 1.933/30/2021 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă, de Gheorghe Fițon în Dosarul nr. 1.173/93/2021 al Tribunalului Ilfov — Secția civilă și de Ion Iliescu, Iosif Veniamin Blaga, Gheorghe Firczak, Doru Gaiță, Ion Hortopan, Dumitru Ifrim, Mircea Nedelcu și Petru Șteolea în Dosarul nr. 983/97/2021 al Tribunalului Hunedoara — Secția I civilă **și constată că Legea nr. 7/2021 pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor este neconstituțională.**

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Tribunalului Arad — Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale, Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția I civilă, Tribunalului Maramureș — Secția I civilă, Tribunalului Cluj — Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, Tribunalului Ilfov — Secția civilă, Tribunalului Sălaj — Secția civilă, Tribunalului Ialomița — Secția civilă, Tribunalului Suceava — Secția I civilă, Tribunalului Alba — Secția I civilă, Tribunalului Timiș — Secția I civilă și Tribunalului Hunedoara — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 mai 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Prim-magistrat-asistent,
Benke Károly